

Gazdaság

Az OECD legfrissebb [elemzése](#) alapján a **búza ára január óta átlagosan több mint 80%-kal, a kukorica több mint 40%-kal, a műtrágya több mint 70%-kal emelkedett.**

Az [eurozóna](#) márciusi inflációja várhatóan 7,5%-os lesz. Az energia inflációs rátája márciusban várhatóan 44,7%-ot, az élelmiszerek 5%-ot tesz majd ki. Litvánia 15,6%, Lettország és Hollandia 11,2% Spanyolország 9,8%-os emelkedést regisztrált. Az EKB vezetői az inflációs adatok alapján arra figyelmeztetnek, hogy Európa nehéz időszak előtt áll és az áremelkedések komoly aggodalomra adnak okot. Az energiaárakat némileg módosíthatja Joe Biden amerikai elnök terve, hogy néhány hónapon keresztül **napi egymillió hordó olajat** szabadítana fel az amerikai tartalékokból, hogy enyhítse az energiaárakra nehezedő nyomást.

Németországban márciusban **7,6 százalékra ugrott az infláció**, ami jóval magasabb az elemzői várakozásoknál. A Német Gazdasági Intézet egy nemrégiben megjelent tanulmánya szerint ugyanis bár a német importnak csak 2,7 százaléka származik Oroszországból, a német gazdaság sokkal inkább függ Oroszországtól, mint azt ez a számadat sugallná. Ennek oka, hogy Németország elsősorban nyersanyagot importál Oroszországból, amelyet aztán számos termék előállításához használ fel. Az ellátási hiány ezért több termelési láncba is begyűrűzik, és azok leállását okozhatja. Különösen érintettek az olyan energia- és nyersanyagigényes ágazatok, mint a vegyipar, a fémgyártás, de az autópár és a gépgyártás is, amely a német ipar húzómotorja.

Kereskedelempolitika

Az Európai Bizottság jelenleg vizsgálja Lengyelország keddi bejelentését, miszerint nemzetbiztonsági okokból megtiltja az Oroszországból származó gáz-, szén- és kőolajimportot. Politikai szempontból a döntés a Bizottság szerepét csorbítja, hiszen hasonló jellegű kérdésekben először a Bizottság jóváhagyása lenne szükséges. A tagállamok egyetértése hiányában meghozott döntés ráadásul kihat több más uniós ország, pl. Németország gazdaságára is, és miután további energiahiányt generál, felhajtja az amúgy is magas árakat.

A konfliktus kezdete óta **több mint 400 nyugati vállalat vonult ki vagy függesztette fel tevékenységét Oroszországban**. Kezdenek körvonalazódni azok az elvek, amelyeket a vállalatoknak szem előtt kell tartaniuk, így pl. a piacról való kivonuláskor gondosan fel kell mérniük tevékenységük emberi jogi hatásait, és megfelelő támogatást kell nyújtaniuk alkalmazottjaiknak. A kritikus ágazatokban, mint az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalatok orosz munkavállalói pedig büntetőjogi felelősségre vonással számolhatnak, ha leállítják a termelést. Erre hivatkozva egyes vállalkozások egy része (mint a francia Auchan szupermarketlánc és az Yves Rocher kozmetikai konszern) azzal érvelt, hogy maradniuk kell, mert a távozás komoly károkat okozna ártatlan orosz embereknek. Ilyen esetekben azonban bizonyítékot várnának el tőlük, hogy a kivonulással több kárt okozna, mint hasznot, és hogy a maradásnak elsődlegesen nem profitszerzési céljai vannak. Oroszország a kivonuló cégek esetében rendeletben tiltotta meg a befektetőknek, hogy pénzüket az orosz hatóságok engedélye nélkül kivigyék az országból, majd Putyin azzal fenyegetőzött, hogy kisajátít mintegy 59 külföldi vállalatot, amelyek kivonultak Oroszországból. Az áruhiányra pedig az orosz kormány azzal reagált, hogy szerdán jóváhagyta a párhuzamos importot, amelynek értelmében a szellemi tulajdonjogok által védett árukat engedély nélkül is behozhatják Oroszországba a forgalmazók. *A vállalatok számára a politikai kockázat most már nem csak a korrupció vagy az államcsőd. A jelen helyzet megmutatta, ha a nyugati fogyasztókat meg szeretnék tartani, akkor egyre inkább figyelniük kell arra, hogy ahol működnek mennyire elfogadott a meghatározó piacaik számára. Ha ezt figyelmen kívül hagynák, akkor „emlékeztetik erre őket” a versenytársaik.*

A kialakult helyzet **a vállalatok és az orosz kormány közötti több tucatnyi, több millió euró értékű választottbíróági ügyet eredményezhet**, mivel Oroszország lépései valószínűleg megsértik a

nemzetközi beruházási szerződéseket, amelyek védik a vállalatok jogait, és korlátozzák, hogy egy ország mit tehet a külföldi vállalkozásokkal. Azonban még ha van is kétoldalú beruházási szerződés, a befektetőknek akkor is hosszú, évekig tartó és költséges választottbíróági eljárással kell szembenéznük, amelynek megnyerése esetén is kétséges Oroszország fizetési hajlandósága.

A háború az EU számára rávilágított arra is, hogy folyamatban lévő kereskedelmi tárgyalásait folytatnia kell, ezzel is diverzifikálva ellátási láncait. Az Európai Parlament kereskedelmi bizottságának elnöke, Bernd Lange szerint ezért a kereskedelmi tárgyalások az idén felgyorsulhatnak, és az Európai Unió idén akár **négy kereskedelmi megállapodást is lezárhat: Mexikóval, Új-Zélanddal, Chilével és** - valamivel később az év folyamán – akár **Ausztráliával is**. A Mercosur-megállapodást az októberi brazíliai választások után szintén szeretné feléleszteni az EP.

Közös Agrárpolitika

A Mezőgazdasági Különbizottság (SCA) 2022. március 28-i ülésén a **G20 mezőgazdasági miniszterek szeptemberi találkozására készült frissített EU iránymutatások** kapcsán a Bizottság hangsúlyozta, hogy az orosz agresszió miatt **erős, elítélő nyelvezetre** kell törekedni a közleményben, amit tükröznek az uniós iránymutatások, azonban néhány G20 tag nem akar erre vonatkozó utalást, vagy csak nagyon gyenge szöveget tud elfogadni. Az uniós iránymutatások a Mezőgazdasági és Halászati Tanács április 7-i ülésén kerülnek elfogadásra a vita nélküli napirendi pontok között.

A Bizottság bemutatta az **élelmezésbiztonság biztosítására és az élelmiszerrendszerek ellenállóképességének megerősítéséről szóló bizottsági közleményt**. A közlemény: i) az orosz invázió globális élelmezésbiztonságra gyakorolt hatásaival és a humanitárius aspektussal, ii) az uniós élelmiszerellátás biztonságával, iii) az uniós élelmiszer rendszer ellenállóképességének biztosításáról foglalkozik. Jelezte, hogy nyitott az uniós fehérje stratégiával kapcsolatos munka továbbvitelére. A Bizottság kiemelte, hogy a közlemény utal az élelmiszerek áfájának csökkentési lehetőségére. **Talán csak ez az egyetlen olyan intézkedés, amely közvetlen hatással van a fogyasztói élelmiszerárakra.** A Macron elnök által bejelentett **FARM kezdeményezés** (Food and Agriculture Resilience Mission) kapcsán a francia képviselő elmondta, hogy annak egyik része a kereskedelemről szól és célja a feszültség csökkentése a mezőgazdasági piacokon. A másik része a szolidaritásról szól és a cél, hogy mindenki hozzáférjen élelmiszerhez. A harmadik rész pedig a beruházások ösztönzését tűzi ki célul elsősorban a leginkább érintett országokban. **Amikor a Bizottság engedélyez egy extra pl.: 200%-os állami kiegészítő támogatást (ld. előző pont), akkor érdemes megnézni, hogy milyen támogatási programot fogalmazott meg Németország, Franciaország esetleg Olaszország. Ha egyenlő versenyfeltételeket szeretnénk, akkor érdemes tanulni tőlük.** A tagállamok többsége a fenntartható termelés és élelmiszerrendszer kialakításának szükségességét emelte ki, és **többen hangsúlyozták, hogy a Zöld Megállapodás céljait felül kell vizsgálni az élelmiszer-ellátás biztonságának tükrében, és rugalmasságot kell biztosítani a célok végrehajtása tekintetében.** Néhányan nehezményezték, hogy a közlemény **nem igazán tartalmaz konkrétumokat a megemelkedett élelmiszerárak kezelésére**, holott az állam- és kormányfők egyértelmű utalást tettek erre a versailles-i nyilatkozatban. A mezőgazdasági piacok Ukrajna elleni inváziót követő helyzete kapcsán a **Bizottság összességében erőteljes fogyasztói ár növekedésről számolt be**, valamint részletesen ismertette az egyes termékpályák jelenlegi helyzetét. A szektorokra gyakorolt legnagyobb kihívásokként **az inputárak rendkívüli növekedését, valamint a takarmány- és műtrágyafüggőséget emelte ki.** Az állati termékpályák esetében kedvező fejleményekről tájékoztatót, többek között **a sertéshús felvásárlási árának 30%-os növekedéséről.** Kiemelte továbbá, hogy élelmiszerhiányra nem lehet számítani az Unióban, mivel számos termék esetében nagyrészt önellátó, azonban rámutatott, hogy az élelmiszerárak az utóbbi hetekben - az ukrajnai orosz invázió kezdete óta - **5-6%-kal emelkedtek, ami a hozzáférhetőség szempontjából aggályos az alacsony jövedelemmel rendelkezők számára.** **A politika várhatóan már rövid távon a fogyasztói árak megemelkedésével fog foglalkozni. Világos**

kommunikáció szükséges arról, hogy az uniós támogatási rendszer mellett miért ilyen magas az élelmiszerárak emelkedése. Ennek hiányában a gabonaszektort találhatják meg, mint „közellenséget.”

A takarmány és élelmiszerellátás biztosítása érdekében **Roman Leshchenko volt ukrán mezőgazdasági miniszter** az EP Mezőgazdasági Bizottságával (COMAGRI) folytatott március 22-i eszmecserejét követően levelet írt a COMAGRI elnökének, Norbert Linsnek és Wojciechowski mezőgazdasági biztosnak. Megfogalmazta Ukrajna szükségletét, különösen zöldségvetőmagok (káposzta-, cékla-, sárgarépa-, paradicsom-, uborka- és hagymavetőmagok), illetve üzemanyag terén. Leshchenko 211 000 tonnára teszi az ukrán mezőgazdaság üzemanyagszükségletét a tavaszi-nyári időszak fedezésére. Emellett vasúti kocsikat kér a termények exportálásához, valamint a gyors ellátás érdekében az EU-ba irányuló szállítmányok csökkentett ellenőrzését javasolja. Leshchenko kérésére válaszul Janusz Wojciechowski mezőgazdasági biztos elmondta, hogy a **Bizottság kész úgynevezett zöld folyosókat létrehozni Ukrajna és Lengyelország között, hogy felgyorsítsa az agrár-élelmiszeripari termékek Ukrajnából történő ki- és beáramlását.** A terve a lengyel kormány aggodalmát váltotta ki, mivel a zöld folyosón keresztüli kereskedelem Lengyelország területén, illetve a határhoz közeli részeken orosz bombázások veszélyével fenyeget. *Ha érdemben megvalósul a Balti-tengeren és Lengyelországon keresztüli kereskedelem, vélhetően segít az uniós árak letörésében. Ugyanakkor ez a terménymennyiség hiányozni fog a korábbi partnereknél (pl.: Egyiptom, Libanon), ami ott politikai feszültségekhez vezethet. Uniós szinten, mivel senki se tud tervezni mikor és mennyi árura lehet számítani, a piacok heves ingadozása várható.*

A tagállamok a helyzet kapcsán a termékek belső piacon történő szabad áramlását emelték ki kulcstényezőként. Többen a közös piacszervezésről szóló rendelet 219. cikke szerinti rendkívüli támogatás kapcsán **túl korainak tartották a szeptember 30-i kifizetési határidőt, valamint a fel nem használt vidékfejlesztési források felhasználhatóságát szorgalmazták,** ahogyan arra a COVID válság alatt is lehetőség volt. Néhányan a pillérek közti rugalmas átcsoportosítás lehetőségét szorgalmazták, mások a jövő évre vonatkozó intézkedésekről való vitát sürgettek, míg **több tagállam a zöldítés alóli mentességek legalább 2023-ig történő meghosszabbítását javasolta.** Néhány tagállam a 'de minimis' összeghatár, illetve a múlt héten elfogadott átmeneti keretben meghatározott keretösszeg emelésére tett javaslatot. A **Bizottság** kiemelte, hogy az ukrán mezőgazdasági termelők támogatása érdekében együttműködik az ukrán hatóságokkal és a FAO-val, ennek első lépéseként 330 millió euró gyorssegélyt biztosított. Rámutatott, hogy ez megoldást jelentett ugyan a vetőmag szükségletek fedezésére, ugyanakkor a kézi munkaerő és az üzemanyag hiánya továbbra is hátráltatja a tavaszi munkákat. A parlagterületek termelésbe vonása és az egyéb **zöldítés alóli derogációk kapcsán elmondta, hogy vizsgálja azok meghosszabbításának lehetőségét,** azonban ahhoz előbb tudnia kell, hogy a tagállamok pontosan mekkora területre kérik a derogációt. A Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ/GAEC) előírásoktól való esetleges eltérésekről további vitát tartott szükségesnek tekintettel arra is, hogy 2023-tól változnak a GAEC előírások. A rendkívüli pénzügyi támogatások kifizetésére előírt **szeptember 30-i határidő meghosszabbítását elutasította arra hivatkozással, hogy a pénzügyi év október 15-ig tart, így addig valamennyi kifizetést teljesíteni kell.** A fel nem használt vidékfejlesztési források felhasználása kapcsán továbbra is amellet állt, hogy azokat az eredeti célok szerint kellene alkalmazni. A 'de minimis' és az átmeneti keretben meghatározott keretösszeg emelésére vonatkozó javaslatokat egyértelműen elutasította.

Míg az ülés keretében a Mezőgazdasági Főigazgatóság hajlandóságot mutatott a zöldítés alóli derogációk meghosszabbítására, addig **Stella Kyriakides** egészségügyi és élelmiszerbiztonsági biztos március 31-én az Európai Parlament mezőgazdasági bizottsága előtt épp ellenkező véleményen állt és hangsúlyozta, hogy az Ukrajnát ért orosz támadás miatt nem kevésbé, hanem **még sürgetőbbé vált a fenntartható mezőgazdaságra való átállás.** A biztos beszédében külön kitért az élelmiszerbiztonságról szóló bizottsági közleményre és a rövid és középtávú intézkedésekre, amelyek célja a globális élelmiszerbiztonság növelése, valamint az uniós mezőgazdasági termelők és fogyasztók támogatása az emelkedő élelmiszerárak és a ráfordítási költségek, például az energia- és műtrágyaköltségek fényében. Ugyanakkor szerinte a globális nyersanyagárak emelkedése is azt

mutatja, hogy az EU mezőgazdaságának és élelmiszer-ellátási láncainak rugalmasabbá és fenntarthatóbbá kell válniuk. A biztos kitartott amellett, hogy **2022 a Termőföldtől az Asztalig (Farm to Fork - F2F) stratégia végrehajtásának éve lesz és az Ukrajna elleni orosz invázió nem tette kevésbé szükségessé a peszticidek fenntartható használatára vonatkozó szabályok felülvizsgálatát**, még ha az elfogadást júniusra is halasztották. Továbbá a **vetőmagokra vonatkozó új szabályokon is dolgozik a Bizottság, valamint egy politikai kezdeményezésen az új típusú növénynevelési technikákkal előállított növényekkel kapcsolatban. Folyamatban van az állatjólétre vonatkozó jogszabályok felülvizsgálata is, hiszen a EU-nak példát kell mutatnia az élelmiszerekkel kapcsolatos fenntarthatóság előmozdítása érdekében világszerte.**

Az EP Mezőgazdasági Bizottsága március 31-én támogatta **az uniós ökológiairól szóló jogszabályok felülvizsgálata** **száma** **ösztönzőket és innovációkat szorgalmazó jelentést**. A képviselők szerint az Európai Bizottságnak ösztönöznie kell a tagállamokat arra, hogy dolgozzanak ki nemzeti vagy regionális stratégiákat az ökológiai gazdálkodásra vonatkozóan. A jelentés hangsúlyozza, hogy az ökológiai gazdálkodással művelt mezőgazdasági területek aránya jelentősen eltér az Unióban, és hogy nincs egyetlen olyan gazdálkodási modell, amely minden ország és régió számára megfelelő lenne. A képviselők ezért hangsúlyozzák, hogy az ökológiai gazdálkodásra vonatkozó jogszabályoknak rugalmasnak kell lenniük. A képviselők emellett a mezőgazdasági termelőknek nyújtott közvetlen támogatásra is felhívják a figyelmet, mivel az ökológiai gazdálkodás gyakran magasabb termelési költségekkel jár. A KAP-nak ösztönöznie kell a gazdákat az átállásra. A bizottság tagjai kiemelik, hogy a bioélelmiszerek fogyasztását ösztönző intézkedésekre van szükség, hogy az ágazat növekedése a piac által vezérelt legyen. Az állásfoglalás felszólít arra, hogy az **új növényi tápanyagforrásokkal kapcsolatos innovációkat tudományosan megalapozott megközelítéssel kell kezelni, és hogy az alternatív növényvédő szerek engedélyezését meg kell könnyíteni**. Az állásfoglalásról a május 2-5-i strasbourgi plenáris ülésen szavaznak.

A Bizottság március 31-én elfogadta a **bor, a szeszes italok és a mezőgazdasági termékek földrajzi árujelzői (GI) rendszerének felülvizsgálatára** vonatkozó **javaslatot**. A javasolt szabályok szerint a földrajzi jelzések bejegyzése iránti kérelmeket csak olyan termék termelői csoportja nyújthatja be, amelynek nevét bejegyeztetésre benyújtották. A csoport lehet egy tagállam által kijelölt hatóság is, például olyan termékláncok esetében, ahol a termelői csoport létrehozása nem lehetséges, de akár egyetlen termelő is, amennyiben nincs más kérelmező. A kérelmet első körben az érintett tagállam illetékes hatóságaihoz kell benyújtani. Miután jóváhagyták, a Bizottsághoz továbbítják, amely a rendelet értelmében jogosult lenne olyan szabályok bevezetésére, amelyek az **Európai Unió Szellemi Tulajdon Hivatalára (EUIPO) ruházzák a vizsgálatot**. A Mezőgazdasági Főigazgatóság szerint a bejegyzési eljárás harmonizációja és egyszerűsítése, valamint a földrajzi jelzésekre vonatkozó különböző szabályok összevonása révén egységes, egyszerűsített földrajzi árujelző bejegyzési eljárás jön létre az uniós és nem uniós kérelmezők számára, és rövidebb idő telik el a kérelem benyújtása és a bejegyzés között, ami várhatóan növeli a rendszerek vonzerejét a termelők számára. **Nagyobb védelmet biztosítanak majd az online értékesítésre, valamint a földrajzi jelzések domainnevekben való felhasználására**. Az új rendszer a termelői csoportok számára lehetővé tenné azt is, hogy a földrajzi jelzés meghatározásába **fenntarthatósági kötelezettségvállalásokat is belefoglaljanak**. Továbbra is a **Bizottság lenne felelős valamennyi bejegyzés bejegyzéséért, módosításáért és törléséért, az EUIPO csak technikai segítséget nyújtana az ellenőrzési folyamatban, hogy felgyorsítsa az eljárásokat**. A javaslatot megelőzően a mezőgazdasági miniszterek tanácsülésén 15 ország is ellenezte a zöld kritériumok kötelező felvételét, míg néhány EP képviselő és borászati érdekképviselő amiatt aggódott, hogy az EUIPO új hatásköre csökkentheti a Bizottság saját szerepét.

 A GI mellett, hogy az EU egyik legerősebb fegyvere a kereskedelempolitikai tárgyalásokban, az EU egyik legnehezebben változtatható területe. A Bizottságot zöldebb, egészségesebb termékek irányába történő elmozdulását éppen a GI termékek húzzák leginkább vissza. Azzal, hogy az EUIPO-hoz szervezné ki (ahova egyébként szakmai szempontok alapján tartoznának is) éppen ettől a politikai tehertől szabadulhatna meg legalább részben a Bizottság.